

SISTEMUL DE PREȚURI DIN CONTURILE NAȚIONALE

Prof. univ. Ion GHIZDEANU – Președinte
Comisia Națională de Prognoză

Într-un sistem de conturi economice, toate fluxurile și stocurile și, implicit, agregatele macroeconomice, indicatori de bază în programarea economică și bugetară, sunt exprimate în unități monetare. Operațiunile descrise de sistemul conturilor naționale sunt evaluate în termeni nominali, așa cum de altfel se desfășoară în economia reală.

În acest context, sunt de subliniat două caracteristici ale evaluării nominale a operațiunilor și rezultatelor economice, respectiv: (i) complexitatea economiei determină existența unui sistem de prețuri și (ii) evaluarea nominală se bazează, în multe cazuri, pe convenții metodologice, în special pentru operațiunile neobservate direct sau non-piață. Ambele caracteristici vor fi descrise în articol.

Rezultatele economiei în termeni nominali sunt importante în analiză și previziune. Proiecția bugetară, de exemplu, se bazează în primul rând pe prognozele în prețuri curente, valorile agregatelor macroeconomice având corespondent direct în veniturile și cheltuielile bugetare.

Dar o bună fundamentare și sustenabilitate a proceselor nu pot fi evidențiate prin evoluția valorică. Este necesar să fie ilustrată și componenta reală a operațiunilor și agregatelor macroeconomice¹. Analiza și prognoza economică pune accentul pe modificările “în volum” prin comparații temporale și în spațiu. De aceea comparațiile de fluxuri și stocuri trebuie să acorde o importanță egală determinării corecte a **variației prețurilor și variațiilor de volum**. Pentru trecerea de la valorile înregistrate în conturi naționale la “volum”, prin deflatare, este necesar, pe de o parte, să se cunoască prețurile la care sunt înregistrate fluxurile și stocurile, iar, pe de altă parte, să existe un sistem de indici de preț care să asigure o măsurare cât mai veridică a volumelor.

În final, indicii de preț atașați agregatelor macroeconomice – cunoscuți generic ca fiind **deflatorii produsului intern brut** – fac posibilă constituirea unor serii lungi de date statistice trimestriale și anuale, în termeni reali, indispensabile utilizării modelării macroeconomice în previziune.

Obiectivul principal al unui asemenea demers nu constă doar în simpla realizare a măsurării complete a variațiilor de preț și de volum pentru principalele agregate din sistemul conturilor naționale, ci și în asamblarea unui set de măsuri interdependente care să permită analize sistematice și detaliate ale inflației și ale creșterii economice, precum și ale fluctuațiilor acestora.

Ca urmare, considerăm că este util să se evidențieze și relațiile de expresivitate între sistemul de prețuri atașat conturilor naționale și indicii de preț sectoriali utilizați în sistemul statistic european.

1. Măsurarea prețurilor în SEC 2010

Valoarea nominală, agregată pentru fluxuri și stocuri poate fi definită ca produsul cantităților realizate și prețul valorificării acestor cantități. Descompunerea pe componente de preț și de volum nu se efectuează pentru toate operațiunile, ci în principal pentru operațiunile cu bunuri și

¹ Agregatele sunt valori complexe care măsoară rezultatul activității economiei totale; de exemplu, cel al producției, valorii adăugate, venitului disponibil, consumului final, formării de capital etc. Deși calculul agregatelor nu constituie unicul obiectiv al SEC, acestea sunt importante ca indicatori de sinteză pentru analize macroeconomice și pentru compararea în timp și în spațiu. Se deosebesc două tipuri de agregate:

- (a) agregate care fac trimitere directă la operațiunile înregistrate în sistemul SEC 2010, cum ar fi: producția de bunuri și servicii, consumul final, formarea brută de capital fix, remunerarea angajaților etc.;
- (b) agregate care constituie solduri contabile în conturi, precum PIB la prețul pieței, excedentul de exploatare al economiei totale, VNB, venitul național disponibil, economiile, soldul operațiunilor curente cu exteriorul și valoarea netă a economiei totale (patrimoniul național).

servicii, localizate în contul de producție, dar și pentru agregatele din alte conturi care sunt în același timp incluse în evaluarea principalului indicator al sistemului conturilor naționale, respectiv produsul intern brut.

Conturile naționale și agregatele macroeconomice utilizate la departajarea componentelor de preț și de volum sunt:

- Contul de producție: pentru producția totală, consumul intermediar, valoarea adăugată brută și, în final, în afara contului, produsul intern brut;
- Contul de utilizare a veniturilor pentru consum final;
- Contul de capital pentru formarea brută de capital fix;
- Contul cu restul lumii pentru operațiunile cu străinătatea (export și import de bunuri și servicii).

Aceasta pentru că indicii de volum și de preț pot fi obținuți numai pentru variabilele și agregatele macroeconomice care au elemente de cantitate și preț, care sunt condiționate de existența **noțiunii de produse omogene**, adică produse echivalente ce pot fi schimbate pentru aceeași valoare monetară. Aici intervine problematica calității, cu dificultate majoră de omogenizare, problematică care necesită o abordare distinctă.

Conturile economice au avantajul² de a furniza un cadru potrivit constituirii unui sistem de indici de volum și de preț și de a asigura coerența datelor statistice. Avantajele unei metode contabile se pot rezuma în felul următor:

(a) pe plan conceptual, utilizarea unui cadru contabil care să acopere ansamblul sistemului economic impune o specificare coerentă a prețurilor și a unităților fizice pentru diferite produse și fluxuri ale sistemului economic. Într-un astfel de cadru, conceptele de preț și de volum pentru un grup de produse sunt definite în mod identic atât în resurse, cât și în utilizări;

(b) pe plan statistic, utilizarea cadrului conturilor economice impune constrângeri contabile care trebuie respectate atât în prețuri curente, cât și în termeni de volum și în mod normal sunt necesare ajustări pentru asigurarea unei coerențe între datele de prețuri și de volum;

(c) în plus, elaborarea unui sistem integrat de indici de preț și de volum în cadrul sistemului de conturi economice oferă contabilului național o posibilitate suplimentară de control. Presupunând existența unui ansamblu echilibrat al tabelelor resurselor și utilizărilor în prețuri curente, construirea unor astfel de tabele în termeni de volum permite automat deducerea unui sistem de indici de prețuri impliciți. Un control al verosimilității acestor indici poate conduce la revizuirea și corectarea datelor în termeni de volum și, dacă este cazul, a valorilor în prețuri curente;

(d) metoda contabilă permite măsurarea evoluției prețurilor și a volumului pentru anumite solduri contabile, acestea fiind, prin definiție, obținute plecând de la alte elemente ale conturilor.

Cu toate avantajele oferite de sistemul conturilor naționale, mai ales că acesta se bazează pe principiul dublei înregistrări atât în conturi, cât și în conceptualizarea structurală, indicii de preț și de volum nu satisfac toate necesitățile și nici nu răspund la toate aspectele ce apar în evoluția prețului sau a volumelor, precum cele referitoare la producția non-piață sau la includerea progreselor tehnologice sau de calitate într-una din componentele de preț sau de volum.

Revenind la construcția indicilor de preț, este de precizat că toate modalitățile de determinare pornesc de la structura fluxurilor și stocurilor, care numai SEC o poate da într-un grad de detaliere satisfăcător pentru a calcula media ponderată a prețurilor relative ale fiecărui produs.

SEC utilizează două moduri de decupaj al economiei naționale, punând în evidență relațiile de ordin tehnico-economic din procesul de producție, dar și relațiile de comportament ale agenților economici, respectiv pe activități și ramuri economice, precum și pe sectoare instituționale.³

² *Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană (JO L 174/26.6.2013), Capitolul 10*

³ *Albu, L., Ghizdeanu, I., Țapu, D. – Macroeconomie financiară, Ed. Mustang, București, 2011, ISBN 978/606/8058/42/9, p. 39-41*

Din cele mai cunoscute formule de măsurare a indicilor de preț, exprimate ca medie ponderată a prețurilor pe bunuri și servicii (sau clase, secțiuni activități) sunt: indicele Laspeyres și indicele Paasche, iar ca medie geometrică a acestora indicele Fischer.

În Sistemul european de conturi naționale se menționează expres că indicii de preț determinați după formulele Laspeyres și Paasche dau adeseori diferențe semnificative și, prin urmare, singura care poate fi acceptabilă pentru o măsurare cât mai precisă este formula indicelui Fischer.⁴

În contabilitatea națională, la evaluarea agregatelor macroeconomice se utilizează **următoarele tipuri de prețuri**:

□ **prețul pieței** – ca prețul cel mai cuprinzător, ilustrând toate influențele până la valorificarea finală;

□ **prețul de bază** sau costul factorilor – care reprezintă prețul plătit producătorilor, incluzând aici subvențiile pe produs și excluzând impozitele pe produs, respectiv accizele și TVA;

□ **prețul de achiziție** – asemănător cu prețul de bază, în sensul că este prețul plătit producătorilor, dar include costurile de transport și livrare facturate separat de producător.

Important este că resursele de produse sunt evaluate la prețuri de bază, iar utilizările sunt evaluate la prețuri de achiziție.

Întreaga producție se evaluează la prețuri de bază⁵. Așa cum se menționa anterior, faptul că există producție în afara pieței sau cu caracteristici specifice face ca evaluarea să utilizeze **convenții specifice**, precum: (i) evaluarea producției totale a unui producător non-piață, de exemplu unitățile administrative locale; (ii) evaluarea producției pentru consum final propriu; (iii) producția neterminată și de construcții; (iv) produse schimbate în natură sau distribuite ca remunerație în natură.

Spre exemplu, producția pentru consumul final propriu va avea ca preț de bază prețurile de bază ale unor produse similare vândute pe piață. Un caz aparte și cu pondere însemnată în produsul intern brut îl reprezintă serviciile de locuință prestate de proprietarii-ocupanți, care au ca preț prețul de bază de la serviciile de închiriere, preț care este foarte dificil de determinat datorită diversității foarte mare în teritoriu. De asemenea, este de specificat că producția neterminată are ca preț prețul de bază actual al produsului finit, chiar dacă la finalizare s-ar putea să rezulte un alt preț de bază. Noul preț de bază se va atașa doar părții adiționale la sfârșit, adică în anul următor la referință.

Pentru construcțiile și structurile achiziționate în stare nefinalizată, se estimează o valoare pe baza costurilor suportate până la data achiziționării, incluzând un adaos corespunzător excedentului din exploatare sau venitului mixt. Acest adaos rezultă din faptul că valoarea poate fi estimată pe baza prețurilor unor clădiri sau structuri similare. Valorile plăților eşalonate pot fi utilizate pentru a aproxima valorile formării brute de capital fix efectuate de către cumpărător în fiecare etapă, presupunând că nu există plăți în avans sau ariate.⁶

Prețul de achiziție reprezintă prețul pe care îl plătește cumpărătorul incluzând peste prețul de bază: (i) impozitele minus subvențiile pentru bunuri și servicii (dar excluzând impozitele deductibile, cum ar fi TVA); (ii) cheltuielile de transport plătite separat de cumpărător pentru a intra în posesia lor la momentul și locul dorit; (iii) deducerile pentru orice reduceri aplicate cumpărării en-gros sau în afara perioadelor de vârf față de prețurile sau taxele standard.

⁴ Anghelache, C., Gheorghe, M., Voineagu, V. – *Metode de măsurare și analiză a inflației*, Ed. Economică, 2012, București, ISBN 978/973/709/632/6, p. 25

⁵ Conform SEC 2010, prețul de bază este prețul de primit de către producător de la cumpărător pentru o unitate de produs sau serviciu realizată, calculat ca producție minus orice impozit (adică impozitele pe produse) de plătit pentru unitatea respectivă, ca urmare a producerii sau vânzării sale, plus orice subvenție (adică subvențiile pentru produse) de primit pentru unitatea respectivă ca urmare a producerii sau vânzării sale. El exclude costurile de transport facturate separate de către producător. De asemenea, sunt excluse și câștigurile și pierderile din deținere aferente activelor financiare și nefinanciare.

⁶ *Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană, Capitolul 3*

În general, în cazul în care data utilizării nu coincide cu aceea a cumpărării, se efectuează ajustări ale valorii pentru a se ține seama de modificarea prețului ca urmare a scurgerii timpului (într-o manieră simetrică față de modificările prețurilor stocurilor). Astfel de modificări sunt importante în cazul în care prețurile produselor în cauză se modifică semnificativ în decurs de un an.

2. Calitate, preț, omogenitate

Unul din aspectele delicate în departajarea componentelor de volum și preț îl reprezintă **calitatea bunurilor și serviciilor, de o mare diversitate, dar și într-o dinamică exponențială**. Inovarea și cercetarea amplifică procesul de îmbunătățire a calității. Modelul actual de producție bazat pe specializare, diversificare și informatică face ca structura sorto-tipo-dimensională să se diversifice la maximum. Ca urmare, în realitate prețurile sunt foarte variate de la un sortiment la altul și agregarea devine practic imposibilă în absența unor multiple convenții metodologice și conceptuale. Aceasta pentru că sistemul conturilor naționale nu operează cu structuri foarte detaliate de produse și servicii.

De aceea, **prima convenție este cea a definirii omogenității**, astfel încât să existe un volum semnificativ de produse omogene care prin convenție să aibă aceeași calitate și, implicit, același preț. Apare astfel o primă convenție conform căreia o bună parte a îmbunătățirilor calitative sunt considerate mai degrabă o parte a prețului și nu se include în volum.⁷

O a doua convenție importantă din sistemul conturilor naționale este aceea că problematica calității este abordată în sens larg prin modul cum se reflectă în procesul de valorificare și în final în prețuri.

Ca urmare, calității i se atașează și alte caracteristici precum cele ale pieței imperfecte sau ale avantajelor tarifare oferite cumpărătorilor.⁸

Deși calitatea este definită prin toate caracteristicile comune tuturor unităților unui produs omogen, se evidențiază în conturile naționale că diferențele de calitate se consideră a proveni din: (i) locuri de livrare diferite; (ii) momente de livrare diferite; (iii) diferențe privind condițiile de livrare.

Practic, contabilitatea națională ia în considerare momentul transferului de proprietate și atașează orice diferență de preț unui concept de calitate în sens larg.

Ca urmare, în conturile naționale, pentru fiecare produs omogen, cu aceeași calitate, i se atașează un singur preț, fie că este unic în realitate, fie că reprezintă prețul mediu al unităților de produs omogen vândute cu prețuri diferite.⁹

O a treia convenție este cea a discriminării prin preț, care face ca unele aspecte ale calității să fie considerate că reprezintă un plus de calitate efectivă și deci o creștere de volum și nu de preț. În acest caz se includ avantajele tarifare evidențiate mai ales în cazul serviciilor (exemple: transportul de persoane sau furnizarea de energie electrică). Agenții economici acordă anumite avantaje consumatorilor dacă folosesc serviciile în anumite perioade de timp și mai ales în afara perioadelor de vârf. Statistic se consideră că serviciul oferit în perioadele cu preț mai redus ar fi de o calitate mai slabă și, prin urmare, se divizează serviciul în două produse ne-

⁷ Produsele omogene au un rol esențial în conturile naționale. Conform conturilor naționale, producția de bunuri și servicii este evaluată, cum se preciza la subpunctul anterior, la prețul de bază determinat de piață la momentul la care se realizează, nu la momentul vânzării. De aceea, este introdusă categoria de produse omogene. Pentru ca momentul să coincidă cu realitatea operațiunilor economice, evaluarea se face pe baza prețurilor unor produse omogene vândute efectiv la momentul în care produsele evaluate sunt realizate. Deci avem identitate temporală între producție și preț prin echivalarea cu prețul produselor omogene.

⁸ Idem 2

⁹ Conform Sistemului european de conturi există o excepție, respectiv cea a unităților cu caracteristici fizice identice vândute la prețuri diferite, fie din cauza restricțiilor în calea libertății de cumpărare, fie din cauza lipsei de informații.

omogene: serviciu condiționat și necondiționat. Economic, acest mod de abordare este justificat pentru că un serviciu necondiționat este mai scump, fie și numai din perspectiva investițiilor ipotetice necesare pentru a asigura o capacitate de servire a întregii cereri pe toată durata unei zile sau luni, la maximumul său posibil.

În fine, o tratare specifică, foarte mult legată de problematica calității este cea a **evaluării produselor noi**.

Descompunerea indicelui general de creștere în indice de preț și indice de volum presupune existența bunurilor și serviciilor în ambele perioade de comparare (doi ani succesivi de regulă, pentru că în conturile naționale evaluarea se face în prețuri comparabile, respectiv ale anului precedent).

În cazul produselor noi vorbim despre o amplă modificare calitativă care conduce practic la desfacerea pe piață a unui produs total diferit de cele existente deja.

Există două tipuri de abordări aplicabile în acest caz pentru estimarea prețului din anul precedent: prima presupune că prețul produsului nou variază la fel ca prețul produselor similare, în timp ce a doua încearcă să calculeze direct care ar fi fost prețul produsului nou dacă ar fi existat în perioada de bază. Prima abordare constă în simpla utilizare a unui indice de preț calculat în baza unui eșantion de produse omogene existente în cei doi ani consecutivi, și, în practică, aceasta este metoda utilizată pentru majoritatea produselor noi, deoarece produsele noi sunt, în general, prea numeroase pentru a fi evidențiate în mod explicit, în special în cazul în care se aplică strict definiția produselor omogene. Cu cea de-a doua abordare, metodele care sunt cel mai frecvent utilizate sunt: metoda hedonică, care constă în determinarea prețului unui produs pe baza caracteristicilor sale principale, și metoda bazată pe intrări, care utilizează costul unui produs pentru a calcula prețul acestuia.¹⁰

Problema produselor noi are o importanță deosebită în anumite domenii. Numeroase bunuri de capital sunt produse într-un singur exemplar și apar, astfel, ca produse noi. Acesta este și cazul mai multor servicii care nu sunt niciodată furnizate exact în același fel, de exemplu serviciile de cercetare și dezvoltare.

În concluzie, îmbunătățirea calității reprezintă o majorare a volumului de bunuri și servicii (evaluată monetar), dar numai în măsura în care prețurile sunt diferite semnificativ și din considerente care justifică neomogenitatea.

În același timp, există și modernizări calitative care sunt considerate doar majorări de preț, dacă acestea nu modifică foarte mult caracteristicile fizice sau nu pot fi separate statistic de imperfecțiunile piețelor.

Demersul de departajare a componentei de preț de cea de volum, bazat pe principiul omogenității descris anterior, este facilitat în sistemul conturilor naționale de matricile detaliate pe activități incluse în **tabelul intrări-ieșiri**. Conform SEC 2010, sistemul intrări-ieșiri reunește componente ale valorii adăugate brute (VAB), intrări și ieșiri pe ramuri de activitate, cererea și oferta de produse și componența utilizărilor și a resurselor pentru toate sectoarele instituționale din economie. Acest sistem presupune defalcarea economiei pentru a evidenția operațiunile cu toate bunurile și serviciile efectuate între ramuri de activitate și consumatorii finali pe parcursul unei singure perioade de timp. Este astfel posibilă interconectarea resurselor și utilizărilor, corelând producția, consumul intermediar și componentele valorii adăugate brute.¹¹ Identitățile și relațiile pe activități asigură ameliorarea semnificativă a coerenței indicilor de preț, aceasta pentru că tabelul intrări-ieșiri se elaborează atât în prețuri curente, cât și în prețurile anului precedent care, în cadrul seriilor de timp, se translatează în prețuri constante. Se obțin astfel, implicit, indicii de preț (deflatorii) ai produsului intern brut.

Prin corelare cu cele expuse anterior, indicii de preț expliciti se localizează în tabelul intrări-ieșiri, astfel:¹²

¹⁰ Idem 2

¹¹ Ghizdeanu, I. – *Macroeconomie aplicată*, Ed. Bren, București, 2007, ISBN 978-973-648-677-7, p. 20

¹² Anghelache, C., Gheorghe, M., Voineagu, V. – *Metode de măsurare și analiză a inflației*, Ed. Economica, 2012, București, ISBN 978/973/709/632/6, p. 51-52

ANALIZĂ

- ☒ producția de bunuri și servicii se evaluează la preț de bază;
- ☒ importul se evaluează la prețuri CIF;
- ☒ pentru echilibrare, la resurse, apar ca posturi distincte “adaos comercial și de transport”, precum și “impozite minus subvenții pe produse”;
- ☒ consumul intermediar se exprimă la preț de achiziție;
- ☒ utilizările se evaluează la preț de achiziție, respectiv prețul cu amănuntul.

Ca urmare, rezultanta, respectiv valoarea adăugată brută, se evaluează la prețurile de bază. Prin adăugarea impozitelor nete pe produs, produsul intern brut are valoarea exprimată în prețul pieței.

Sistemul intrări-ieșiri facilitează și evaluarea în prețuri comparabile, prin “dublă deflatare”¹³. Pentru exprimarea principalelor agregate ale conturilor naționale românești în prețurile anului precedent se folosesc **indici de preț sectoriali**¹⁴, rezultați din alte anchete, exterioare conturilor naționale, respectiv: indicii prețurilor de consum, indicii prețurilor producției industriale, indicii prețurilor producției agricole etc.

3. Deflatorii produsului intern brut

În literatura de specialitate se consideră că cel mai cunoscut și cuprinzător indicator pentru exprimarea evoluției prețurilor este **deflatorul produsului intern brut**.

Deflatorul PIB reprezintă un indice de preț care acoperă toate bunurile și serviciile finale produse în economie. Acesta include nu numai evoluția prețurilor bunurilor și serviciilor consumate, ci și a prețurilor bunurilor de capital sau a acestora exportate și importate.

Ca urmare, se poate aprecia că deflatorul PIB evidențiază atât comportamentul de consum, cât și pe cele de economisire și investire, mult mai sensibile la politici financiare și la alocațiile bugetare.

În acest context este de semnalat câteva incoerențe în literatura de specialitate cu privire la deflatorul PIB.

În primul rând, este de subliniat că rigoarea statistică trebuie menținută și când un indice de preț este definit prin conținutul său. Concret, din punct de vedere statistic nu este vorba de un deflator al PIB, ci de indici de preț ai valorii adăugate brute sau ai componentelor de utilizare a produsului intern brut, deci de deflatori și nu de unul singur¹⁵. Pentru o abordare complexă și comparativă a deflatorilor, respectiv a indicilor de preț pe componente, este și definiția din metodologia Institutului Național de Statistică: “Produsul intern brut în prețuri curente se calculează ca sumă a valorii elementelor sale componente exprimate în prețuri curente. În mod similar, PIB în prețuri constante se determină pe baza aceleiași relații de calcul, cu mențiunea că valoarea fiecărui element component este estimată în prețuri constante pe baza indicilor de preț corespunzători. Indicele de preț al PIB se calculează prin raportarea valorii în prețuri curente a acestui agregat la valoarea exprimată în prețuri constante și înglobează efectele tuturor modificărilor de preț intervenite în economie.”¹⁶

O a doua incoerență este legată de **caracterul implicit al deflatorilor**. Aceștia sunt indici de preț care nu provin din sistemul clasic direct de compilare, fiind mai degrabă o rezultantă macroeconomică. Deflatorii PIB reprezintă o măsurare implicită, adică fără a se face o observație statistică separată, individualizată a acestora. Valoarea sa rezultă din compararea variației volumului și variației nominale a componentelor produsului intern brut, bazându-se pe informa-

¹³ Metoda de transformare în prețuri comparabile este denumită “dublă deflatare” deoarece valoarea adăugată brută în prețurile perioadei de bază nu se deflatază direct cu un indice de preț specific, ci prin deflatarea fiecărui element component în mod distinct și însumarea rezultatelor.

¹⁴ Institutul Național de Statistică – *Conturi Naționale*, București, 2016, ISSN 1222-6343, p. 55

¹⁵ În buletinele lunare publicate de Institutul Național de Statistică se evidențiază periodic “indicii de preț ai valorii adăugate brute”, incluzând și indicele de preț pentru produsul intern brut.

¹⁶ Institutul Național de Statistică – *Buletinul statistic lunar nr. 4/2017*

țiile deja existente în sistemul statistic de prețuri (prețurile de consum și prețurile de producție)¹⁷.

Deși Sistemul de conturi naționale explicitează că sunt indici de preț implicați, de multe ori aceștia se utilizează ca fiind prioritari, ca expresivitate, în raport cu indicii de volum. Din păcate chiar Eurostat acordă prioritate deflatorului PIB față de indicele de volum atunci când organismele statistice naționale comunică date incomplete sau insuficient armonizate.

În fine, o altă incoerență, vizibilă mai ales în țările cu un sistem de prețuri insuficient de bine armonizat, în sensul unor evoluții divergente și aparent necorelate, este cea a **dezechilibrului dintre deflatorii valorii adăugate brute și cei ai componentelor de utilizare a PIB**.

Incoerența apare din utilizarea indicilor sectoriali de preț, fiind în general prețuri de bază pe partea ofertei și a prețurilor de consum pentru partea de cerere. Echilibrul obligatoriu dintre cerere și ofertă face ca diferența dintre deflatori să apară ca o contradicție dintre deflatorii consumului și cei ai valorii adăugate brute.

Deflatorul PIB este un macroindicator important nu numai pentru că permite estimarea valorii nominale a produsului intern brut, ci mai ales pentru că rămâne unul din principalii indicatori de apreciere a inflației¹⁸.

Indicele prețurilor de consum (IPC), spre deosebire de deflatorul PIB, reprezintă un indice de preț mult mai cuprinzător. El include nu numai bunuri de consum și servicii, ci și bunuri de capital, bunuri și servicii achiziționate de guvern, bunuri și servicii care se înscriu în comerțul exterior. Din acest punct de vedere, în analizele multianuale și mai ales în previziune, utilizarea deflatorului produsului intern brut este mai adecvată, întrucât ia în considerare ansamblul comportamentelor din economie.

Mai mult, indicele prețurilor de consum nu oferă o imagine completă asupra comportamentelor de consum și nici asupra evoluției prețurilor și cheltuielilor de consum. În principiu, IPC măsoară costul cumpărării unui coș fix de bunuri și servicii reprezentative pentru achizițiile consumatorilor urbani. Prin urmare, restrângerea sferei la consumatorul urban, mai ales în țări precum România, cu populație rurală, autoconsum și transferuri ridicate de produse agricole din mediul rural în mediul urban, reduce expresivitatea acestui indicator.

În concluzie, deoarece deflatorul produsului intern brut implică prețurile tuturor bunurilor produse într-o economie, "el reprezintă un indice al prețurilor cu bază largă, utilizat frecvent ca măsură a inflației"¹⁹. Un alt avantaj îl conferă acestui indicator metodologia de determinare, mai precis structura produselor luate în calcul. În timp ce IPC măsoară costul unui coș fix de bunuri și servicii, același de la un an la altul, deflatorul PIB are în vedere un coș de bunuri și servicii mobil, care variază în funcție de ceea ce se produce în economie, iar în condițiile unei mari variații de producție, diferențierea este cu atât mai pronunțată. În sfârșit, IPC include în mod direct prețurile unor importuri, pe când deflatorul are în vedere doar prețurile bunurilor și serviciilor produse în țară. Și din această cauză cei doi indicatori au uneori o evoluție diferită în timp.

Din aceste considerente, se apreciază că deflatorul PIB reprezintă un indice de preț mult mai bun pentru evaluarea inflației anuale. Mulți economiști sunt de părere chiar că indicele prețurilor de consum exagerează inflația reală.²⁰

În analiza și previziunea prețurilor și a deflatorului PIB, importante sunt: diferențierile pe ramuri de activitate, care ilustrează câștigurile sau pierderile de venit ale ramurii datorită prețurilor, dar mai ales evoluția prețurilor componentelor privind utilizarea PIB (deflatorii cheltuielilor). În fapt, structurii produsului intern brut îi corespunde un sistem complex de

¹⁷ Anghelache, C., Gheorghe, M., Voineagu, V. – *Metode de măsurare și analiză a inflației*, Ed. Economică, 2012, București, ISBN 978/973/709/632/6, p. 53

¹⁸ Ghizdeanu, I., Tudorescu, V., Bria, T. – *Consolidarea economiei de piață - diagnoză, priorități, perspective*, Capitolul *Diagnoza financiară a tranziției pe baza deflatorilor produsului intern brut*, Academia Română, Ed. Expert, București, 2001, ISBN 973-8177-32-4, p. 55-56

¹⁹ Dornbusch, R., Fischer, S. – *Macroeconomia*, Ed. Sedona, Timișoara, 1997

²⁰ Campbell, R., McConnell, Stanley, L., Brue – *Economics, Principles, Problems and Policies*, Ed. Irwin/Mc Graw-Hill, 1999, SUA

deflatorii, care exprimă evoluția diferențiată și interdependențele dintre diversele categorii de prețuri. Identificarea tendințelor și corelațiilor care se manifestă între diverși indici de prețuri reprezintă un demers mult mai adecvat dacă se operează cu deflatorii componentelor produsului intern brut, dar prezintă dezavantajul că analiza nu se poate face cu operativitate și mai ales pe termen scurt. În esență, deflatorii produsului intern brut au avantajul că elimină din analiză variațiile sezoniere, precum și subiectivismul datorat stabilirii unui coș de bunuri și servicii pe o structură "veche", ca în cazul indicelui prețului de consum. De aceea, apreciem că deflatorii reprezintă indicatori care ilustrează cu precădere atitudini comportamentale pe termen mediu, determinate de variațiile temporare și structurale ale prețurilor.

Totuși, pe termen lung, deflatorul produsului intern brut, ca indicator agregat al evoluției diferențiate a deflatorilor componentelor produsului intern brut, prezintă, în economiile dezvoltate, evoluții asemănătoare cu ale indicelui prețului de consum. Acesta este și motivul pentru care în previziune, în dese cazuri, se recurge la utilizarea indicelui prețurilor de consum drept deflator (o astfel de metodă, de exemplu, este utilizată curent de FMI).

4. Inflația prin prisma deflatorilor PIB în România

Evoluția prețurilor, cunoscută generic ca inflație, este complexă și nu se rezumă doar la indicatorul clasic al prețurilor de consum. Bugetele de familie, puterea de cumpărare a veniturilor sunt direct și indirect influențate și de prețul bunurilor și serviciilor care nu intră în sfera consumului propriu-zis. Un exemplu de interferență directă îl oferă materialele de construcții care nu sunt de natura consumului, dar creșterea prețurilor acestora diminuează veniturile disponibile pentru consum. Indirect, creșterea valorii serviciilor non-piață, precum cele oferite de educație, sănătate sau administrație, înseamnă venituri suplimentare atrase de la contribuabili, deci un disponibil mai redus pentru consum.

De aceea, apreciem că analiza inflației prin prisma deflatorului PIB și a componentelor acestuia oferă o imagine mai cuprinzătoare și permite, în același timp, evaluarea sustenabilității reducerii sau creșterii prețurilor.²¹

În esență, diferențele dintre deflatorii și indicii prețului de consum nu sunt majore, dar în cazul țărilor emergente, aflate în expansiune cum e cazul României, deosebirile evolutive pot fi semnificative.

În România, evoluția divergentă între deflatorul PIB și prețurile de consum, manifestată în ultimii ani, are și explicații conjuncturale, de natură legislativă. După cum se cunoaște, începând cu anul 2014, în România a fost demarată o amplă reformă fiscală, bazată în special pe reducerea unor categorii de impozite și taxe cu reflectare mai pronunțată în indicii prețurilor de consum. Concomitent au avut loc repetate majorări salariale în sectorul public (servicii non-piață), care au afectat cu deosebire deflatorul PIB.²²

Ca urmare, dacă în perioada 2014-2016 indicii producției industriale și indicii prețurilor de consum au înregistrat valori negative, ilustrând o reducere de prețuri, deflatorul PIB a înregistrat valori pozitive semnificative.

După criză, în cei șapte ani de creștere economică, **deflatorul PIB s-a situat**, cu o singură excepție, respectiv anul 2012, **peste creșterea prețurilor de consum**. Iar ultimii trei ani, din anul 2015 și până în prezent, decalajul a fost de circa 2 puncte procentuale în favoarea deflatorului PIB. Inflația medie anuală exprimată prin indicii prețurilor de consum a fost în cei șapte ani de creștere economică post-criză de 1,9%, iar deflatorul mediu anual a fost de 3,4%.

²¹ Nu întâmplător deflatorul produsului intern brut reprezintă măsura prețurilor tuturor bunurilor și serviciilor dintr-o economie (bunuri și servicii produse și destinate utilizării finale). A se vedea și Ghizdeanu, I. – *Macroeconomie aplicată*, Ed. Bren, București, 2007, p. 30-32

²² Conform sistemului conturilor naționale orice modificare de venituri (salarii), fără legătură cu creșterea reală a producției și realizată pe cale legislativă, se consideră a fi o modificare de preț și nu de volum. Strict metodologic creșterea în volum în cazul serviciilor publice guvernamentale este evaluată pe baza creșterii numărului de angajați din sector.

Semnificativ este că și în perioada de criză deflatorul PIB a înregistrat valori ridicate. Deși în anii 2009 și 2010 s-au înregistrat scăderi economice, de 7,1% și, respectiv 0,8%, deflatorul PIB a fost de 4,8% în anul 2009 și 5,4% în anul 2010.

În evoluția post-criză a deflatorului PIB se pot identifica trei subperioade, respectiv:

➤ anii 2011-2013, cu valori ridicate pentru deflatorul PIB și pentru prețurile de consum; în anul 2013 deflatorul PIB a fost sub IPC; pe fondul reluării procesului de creștere economică, perioada menționată a însemnat o perioadă de stabilizare macroeconomică, prin reducerea deficitelor bugetare și implicit a cheltuielilor, care au făcut mai scumpă finanțarea producției;

➤ anii 2014-2016, cu reduceri de prețuri de producție și consum, dar cu majorări salariale în sectorul public, care au făcut ca deflatorul PIB să rămână pozitiv, chiar dacă la valori mult mai reduse ca în perioada anterioară;

➤ anul 2017 și în perspectivă și anul 2018, anii când creșterea prețurilor de consum se accelerează, iar deflatorul PIB se mărește corespunzător. În primele nouă luni din anul 2017, creșterea prețurilor de consum a fost de 0,76%, cu 2,3 puncte procentuale pentru nivelul negativ din anul 2016, iar deflatorul PIB a ajuns la 4,7% față de 2,2%, în anul 2016.

- modificare procentuală față de anul anterior, % -

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	An					9 luni
IPC	3,33	3,98	1,07	-0,59	-1,55	0,76
IPPI – total	5,4	2,1	-0,1	-2,2	-1,8	3,5
Consumul individual al gospodăriilor	4,1	3,1	1,3	1,2	0,0	2,7
Deflator PIB	4,7	3,4	1,7	2,6	2,2	4,7

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabelul nr. 1 Evoluția prețurilor de consum, a prețurilor producției industriale și a deflatorului PIB

În anul 2013, procesul amplu de dezinflație s-a manifestat numai la nivelul inflației de la sfârșitul anului. Ca medie anuală, s-a înregistrat o majorare de 0,65 puncte procentuale ca urmare a presiunilor din partea prețurilor produselor agroalimentare. Reducerea cotei de TVA la unele produse de panificație, cât și menținerea unui curs de schimb relativ stabil au contribuit la trendul descendent al prețurilor de consum la sfârșitul anului (1,55% în luna decembrie a anului 2013 față de luna corespunzătoare din anul anterior comparativ cu 4,95% în anul anterior). În același an, indicele prețurilor producției industriale (IPPI) total a crescut cu 2,1% (cu 3,3 puncte procentuale mai puțin decât s-a înregistrat în anul 2012), evoluție influențată de reducerea cu 1% a prețurilor producției industriale de pe piața externă. Este important de menționat că la nivelul acestui an, diferența între prețurile de consum și prețurile producției industriale de pe piața internă a fost de numai 0,28 puncte procentuale, cea mai mică din toată perioada analizată. În ceea ce privește deflatorul PIB, acesta a scăzut până la 3,4%, situându-se cu 0,58 puncte procentuale sub creșterea prețurilor de consum, deși tendința generală este de a se situa pe un palier superior.

Dacă în anul 2012 exista o diferență de 2,07 puncte procentuale între IPPI și IPC, reflectând o presiune a ofertei asupra inflației, din anul 2013 această presiune s-a diminuat considerabil, mai ales în contextul în care în anii 2014 și 2015 s-a înregistrat deflație în cazul prețurilor producției industriale. Principalele motive ale îmbunătățirii raportului între IPPI și IPC sunt: efectele importului de materii prime și materiale asupra producției industriale realizată, cât și concurența sporită pe piața internă datorită importurilor de produse finite.

Subliniem faptul că în ceea ce privește IPC și IPPI, în perioada 2012-2014, ambii indicatori s-au situat în teritoriul pozitiv, iar în anul 2015 au trecut în zona negativă, cu o diferență de 1,2 puncte procentuale, dar reducerile au avut cauze diferite.

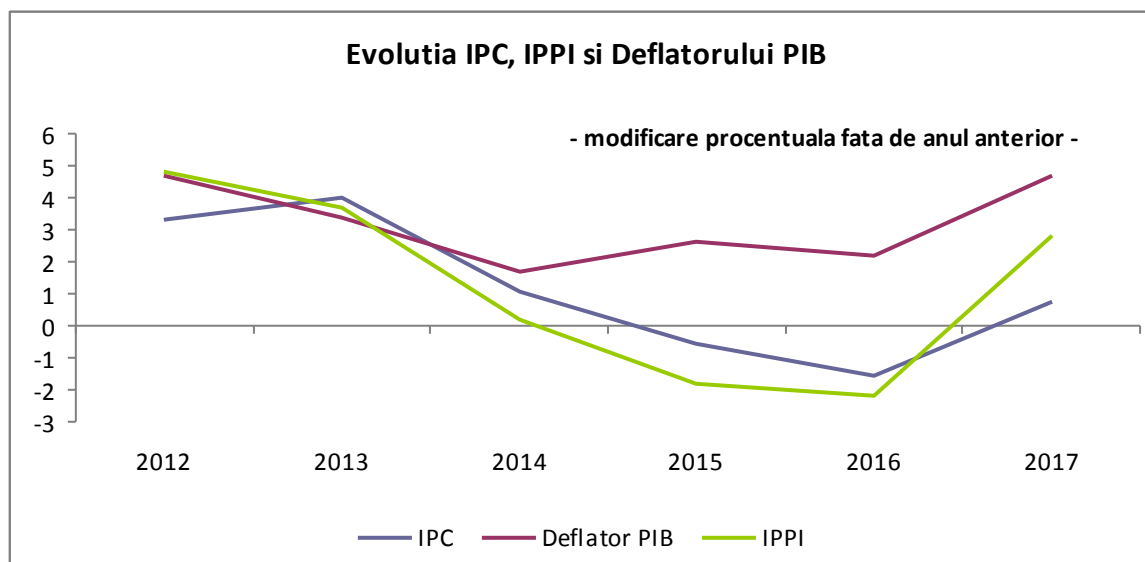

Figura nr. 1 Evoluția IPC, IPPI și a Deflatorului PIB

În anul 2014, procesul de dezinflație s-a manifestat în contextul scăderii prețurilor produselor agricole. Această scădere s-a datorat atât unei producții peste medie și a închiderii unor piețe importante de desfacere, cât și a unui declin substanțial al cotațiilor internaționale ale țigeteiului, manifestat în ultimul trimestru al anului 2014. La toate acestea se adaugă și efectul favorabil de amânare a procesului de liberalizare a prețului gazelor naturale de la începutul lunii octombrie. De asemenea, trebuie amintit efectul de bază din măsura de reducere la 9% a cotei TVA la pâine și produse de panificație începând cu 1 septembrie 2013. Cu toate acestea, în anul 2014, la nivelul Uniunii Europene, România a înregistrat cea mai mare inflație anuală la sfârșitul anului, în condițiile în care majoritatea țărilor au consemnat un proces de deflație. Nivelul redus al inflației (1,07%) a fost influențat de scăderea prețurilor la mărfurile alimentare, celelalte două componente înregistrând majorări de preț.

Deflatorul consumului final individual efectiv al gospodăriilor populației a înregistrat o valoare apropiată de cea a IPC la nivelul anului 2014 (1,3%), dar eliminând produsele din import cu un preț în scădere, deflatorul PIB s-a depărtat de IPC ajungând la 1,7%.

Rata anuală a inflației a înregistrat valori negative începând din luna iunie 2015 sub impactul extinderii sferei de aplicabilitate a cotei reduse de TVA de 9% la toate alimentele, băuturi nealcoolice și serviciile de alimentație publică. Peste această măsură fiscală s-au suprapus și alte influențe nefavorabile care au accentuat scăderea prețurilor de consum, respectiv cotațiile țigeteiului pe piețele internaționale reflectate puternic și în prețurile combustibililor, dar și producția bună de legume și fructe care nu a fost afectată de condițiile meteo nefavorabile. În acest context, în anul 2015 prețurile de consum au scăzut atât ca medie anuală (-0,59%), dar și la sfârșitul anului (-0,93%).

La nivelul anului 2015, trebuie subliniat faptul că deși ambele categorii de prețuri (IPC și IPPI) au înregistrat scăderi, cauzele au fost diferite: în cazul IPPI, pentru piața internă, pe componenta industrie alimentară reducerea în anul 2015 a fost de numai 0,7%, față de scăderea de 3,8% în cazul componentei mărfuri alimentare din IPC; prețurile de consum pentru categoria "combustibili" s-au redus cu 4,3% (reprezentând 8,14% în coșul de consum), în timp ce prețurile producției industriale pentru categoria "fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țigeteiului" s-au redus cu 26,5%. Această ramură are o pondere de 5,13% în total producție industrială.

Evoluția indicelui prețurilor producției industriale influențează evoluția deflatorului valorii adăugate din industrie. Dacă la începutul perioadei deflatorul VAB industrie se situa mult sub nivelul IPPI, ca urmare a unor evoluții superioare a prețurilor bunurilor intermediare, în ultimii doi ani, cei doi indicatori au evoluții foarte apropiate.

În ceea ce privește evoluția deflatorului consumului individual al gospodăriilor populației, comparativ cu cea a indicelui prețurilor de consum, este de evidențiat faptul că deflatorul s-a situat peste nivelul IPC, excepție făcând anul 2013 când a avut o valoare mai mică. Pe primele șapte luni din anul 2017, indicele prețurilor de consum s-a situat la 97,1% din deflatorul consumului individual al gospodăriilor, practic cel mai scăzut nivel din perioada analizată.

Deflatorul formării brute de capital fix s-a situat în anii 2012 și 2013 sub indicele de preț al bunurilor de capital, iar în anii 2014 și 2015 a fost mai mare decât acesta. Mai mult, indicele bunurilor de capital a avut niveluri negative (-0,5% în anul 2014 și -1,6% în anul 2015), în timp ce deflatorul formării brute a fost 0 în anul 2014 și 0,3% în anul 2015, pentru ca apoi să se situeze pe un trend ascendent ajungând la 5% pe primele nouă luni din anul 2017.

- % -

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	An					9 luni
IPC/IPPI	98,0	101,8	101,2	101,6	100,3	97,4
IPC/IPPI piață internă	98,6	100,3	100,9	101,2	100,7	97,0
IPC/Deflator PIB	98,7	100,5	99,4	96,6	96,3	96,2
IPC/Deflator consumul individual al gospodăriilor	99,2	100,8	99,8	98,2	98,5	97,1
IPPI/Deflator PIB	100,7	98,7	98,2	95,0	96,1	98,9
IPPI/Deflator VAB industrie	105,8	98,5	100,2	100,0	96,4	99,6
IPPI piață internă/Deflator VAB industrie	105,2	100,1	100,5	100,4	96,0	98,9
IPPI piață externă/Deflator export de bunuri și servicii	100,6	104,3	99,3	95,9	103,3	102,2

Tabelul nr. 2 Indici de devansare

În evoluția deflatorilor pe ramuri se constată pentru prima dată valori negative în industrie și construcții, consecință a evoluțiilor indicelui prețurilor producției industriale și a celor de pe piața imobiliară. De asemenea, în cazul valorii adăugate brute din agricultură s-au înregistrat evoluții negative, dar acestea apar frecvent în funcție de fluctuațiile producției agricole. În cazul serviciilor, în perioada analizată, evoluțiile au fost tot timpul pozitive, situație care se regăsește și în cazul indicelui prețului de consum pentru servicii.

În ceea ce privește deflatorii produsului intern brut, în perioada 2012 – 9 luni 2017, au rămas în teritoriul pozitiv. De la 4,7% în anul 2012, acesta s-a situat pe un trend descendent până în anul 2014 (1,7%), pentru ca în anul 2015 să înregistreze o creștere de 2,9%, fiind influențat și de reducerea deflatorilor la import cu 1,2%.

Pe primele luni din anul 2017, deflatorul a avut același nivel (4,7%) ca și în anul 2012, pe fondul revenirii indicelui prețurilor de consum, la o creștere pozitivă, care s-a reflectat în majorarea deflatorului consumului final cu 3,8%. Deflatorul formării brute de capital fix a înregistrat o creștere pozitivă, de 5%.

- modificare procentuală față de perioada corespunzătoare din anul anterior, % -

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	An					9 luni
PIB	4,7	3,4	1,7	2,6	2,2	4,7
Consum final	4,8	3,4	1,4	1,3	0,5	3,8
Consumul individual al gospodăriilor	4,1	3,1	1,3	1,2	0,0	2,7
Formarea brută de capital fix	6,3	2,3	0,0	1,1	1,4	5,0
Export de bunuri și servicii	6,1	-5,1	0,0	1,6	-0,4	2,6
Import de bunuri și servicii	7,3	-6,0	-1,5	-1,2	-1,1	4,0

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabelul nr. 3 Evoluția deflatorilor

5. Comparații internaționale

O primă analiză la nivel internațional vizează decalajele dintre deflatorul PIB, deflatorul consumului privat și IPC la nivelul zonei euro și a UE28, pe de o parte, și SUA și Japonia, pe de altă parte. Din datele analizate în perioada 2012-2015 se observă că, exceptând Japonia, diferențele între indicatori sunt mici în celelalte trei zone (de circa 0,2-0,3 puncte procentuale).

- modificare procentuală medie anuală -

	2012-2015		
	Deflator PIB	IAPC	Deflator consum privat
Zona euro	1,2	1,1	0,9
UE28	1,3	1,2	1,0
SUA	1,5	1,3	1,2
Japonia	0,5	1,0	0,3

Sursa: EUROSTAT

Tabelul nr. 4 **Evoluția indicatorilor de preț**

În cazul Japoniei, s-a înregistrat în anul 2014 o creștere de 2,7% a prețurilor de consum și de 2,0% a deflatorului consumului privat pe baza majorării cotei TVA de la 5% la 8% (majorarea precedentă înregistrându-se în urmă cu 17 ani). Ulterior, reducerea prețurilor la energie și absența efectului de bază au condus la o inflație de sub 1% în anul 2015. Măsura a influențat reducerea puternică a consumului privat atât în anul 2014, cât și în anul 2015, conducând la o creștere economică modestă.

- modificare procentuală anuală -

	2013			2014			2015		
	Defla- tor PIB	IAPC	Deflator consum privat	Deflator PIB	IAPC	Deflator consum privat	Deflator PIB	IAPC	Deflator consum privat
Zona euro	1,3	1,3	1,1	0,9	0,4	0,5	1,3	0	0,2
UE28	1,4	1,5	1,3	1,1	0,5	0,7	1,1	0	0,2
SUA	1,6	1,5	1,4	1,6	1,6	1,4	1,0	0,1	0,3
Japonia	-0,6	0,4	-0,2	1,7	2,7	2,0	2,0	0,8	0,2

Sursa: EUROSTAT

Tabelul nr. 5 **Evoluția anuală a indicilor de preț**

Așa cum se poate observa, în anul 2013, diferențele între cei trei indicatori de preț sunt nesemnificative, cu excepția Japoniei. În perioada 2013-2015, atât în economia europeană, cât și în cea americană trendul indicatorilor analizați a fost unul descendent.

În anul 2015, prețurile de consum s-au situat practic la același nivel ca în anul 2014 atât în economia europeană, cât și în cea a SUA. Doar în Japonia s-a înregistrat o inflație de 0,8%. Deflatorul PIB s-a situat în jurul valorii de 1% în UE și SUA, iar în Japonia nivelul a fost dublu.

În țările Uniunii Europene, analiza evoluției inflației, prin prisma celor trei indicatori, evidențiază diferențe semnificative între statele membre. Decalajul dintre deflatorul PIB și IAPC este, în cele mai multe cazuri, în defavoarea deflatorului, corelat cu cererea mai mare din sectoarele care produc bunuri și servicii care nu sunt destinate, în principal, consumului privat.

Se poate remarca, de asemenea, faptul că atât la nivelul UE28, cât și a zonei euro, raportul dintre deflator și IAPC s-a schimbat începând cu anul 2014, când deflatorul a devansat indicele prețurilor de consum armonizat (IAPC) pe fondul procesului deflaționist.

În țara noastră, deflatorul produsului intern brut s-a situat permanent peste nivelul mediei UE. Ritmul mediu anual pentru perioada 2012-2015 a fost, în România, de 3,8% net superior mediei UE28 (1,8%) și zonei euro (1,2%), înregistrând cel mai ridicat nivel în rândul statelor membre.

Trebuie subliniat faptul că, la nivelul anului 2015, diferența între deflatorul PIB și IAPC s-a adâncit și datorită deflației înregistrate în 11 state membre. În acest an, doar în 3 state membre deflatorul PIB a fost negativ (Cipru -1,4%, Grecia -0,6% și Slovacia -0,3%).

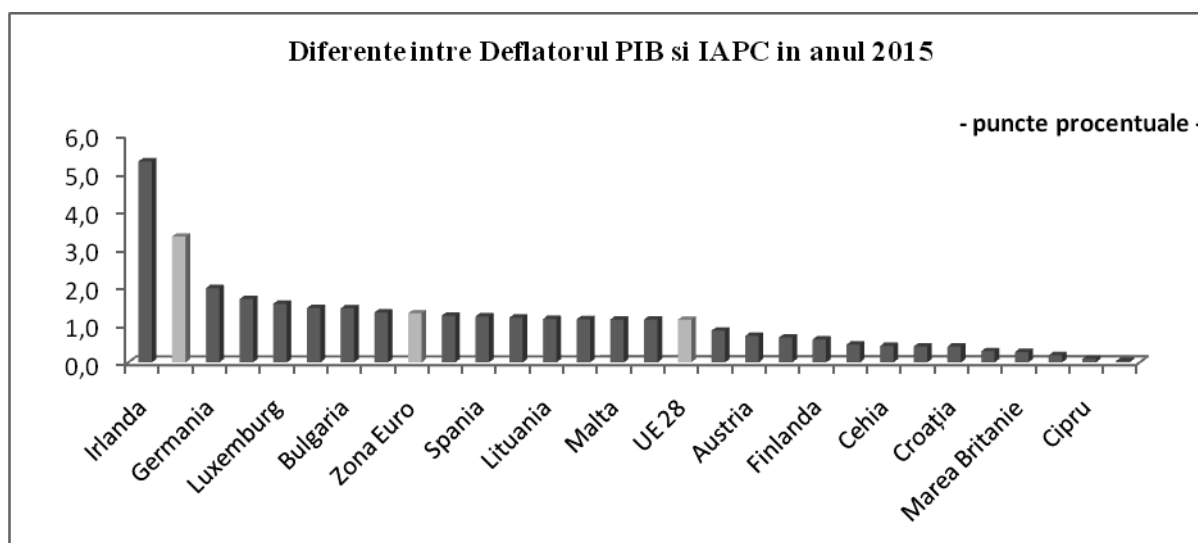

Figura nr. 2 Diferențe între Deflatorul PIB și IAPC în anul 2015

România s-a situat pe locul 2 între statele membre datorită diferenței dintre deflatorul PIB și IAPC în anul 2015, în timp ce IAPC a fost de -0,4%, deflatorul PIB a ajuns la 2,9%, conducând astfel la o diferență de 3,3 puncte procentuale. Pe primul loc s-a situat Irlanda cu o diferență de 5,3 puncte procentuale (inflația la nivelul aceluiași an fiind zero). La nivelul UE28, diferența înregistrată a fost de 1,1 puncte procentuale.

În ceea ce privește deflatoarea pe sectoare de activitate, trebuie evidențiată evoluția celui din industrie, ramură cu pondere însemnată în economia fiecărei țări. Astfel, în perioada 2012-2015, în România, deflatorul valorii adăugate brute din industrie, deși sunt trei ani cu valori negative, rămâne totuși pozitiv pe ansamblu cu un ritm mediu anual de 0,2%, datorită nivelului ridicat din anul 2013. La nivelul UE28 și a zonei euro, deflatorul valorii adăugate brute din industrie este pozitiv în toți anii din perioada analizată (cu un ritm mediu de 1,6%, respectiv 1,1%). Cu un ritm mediu anual negativ se pot evidenția Belgia și Lituania (-0,8%), Slovacia (-1,9%), iar cu niveluri pozitive Cehia și Ungaria (3,6%), Irlanda (3,1%).

Deflatoarea valorii adăugate din agricultură sunt influențați în mare măsură de evoluțiile producțiilor agricole, dar și măsurile politicii agricole întreprinse la nivel comunitar. La nivelul Uniunii Europene, după anul 2012, când deflatorul a înregistrat o evoluție pozitivă, au urmat 3 ani cu valori negative, pe ansamblul perioadei ritmul mediu fiind unul negativ (-0,9%). Majoritatea statelor membre au înregistrat ritmuri medii negative (Germania -10,1%, Luxemburg -6%, Irlanda -4,6%), dar sunt și țări cu evoluții pozitive, cele mai multe cu ritmuri modeste cuprinse între 2,1% în Olanda și 0,2% în Ungaria.

Deflatorul formării brute de capital fix a înregistrat un ritm mediu pozitiv în intervalul analizat (1,3%), ușor mai mic decât cel al consumului, nivel explicat și prin faptul că mai multe state au avut ritmuri negative (Cipru -0,3%, Croația și Polonia -0,4%, Portugalia -0,5%, Spania -1% și Grecia -1,1%). În România ritmul mediu a fost de 2,2%.

Analiza deflatorului consumului privat în comparație cu IAPC evidențiază faptul că, întrucât ambii indicatori sunt calculați pe baza consumului populației, doar sfera de cuprindere fiind de mărimi diferite, decalajele între ei sunt relativ mai mici decât decalajele între deflatorul PIB și IAPC.

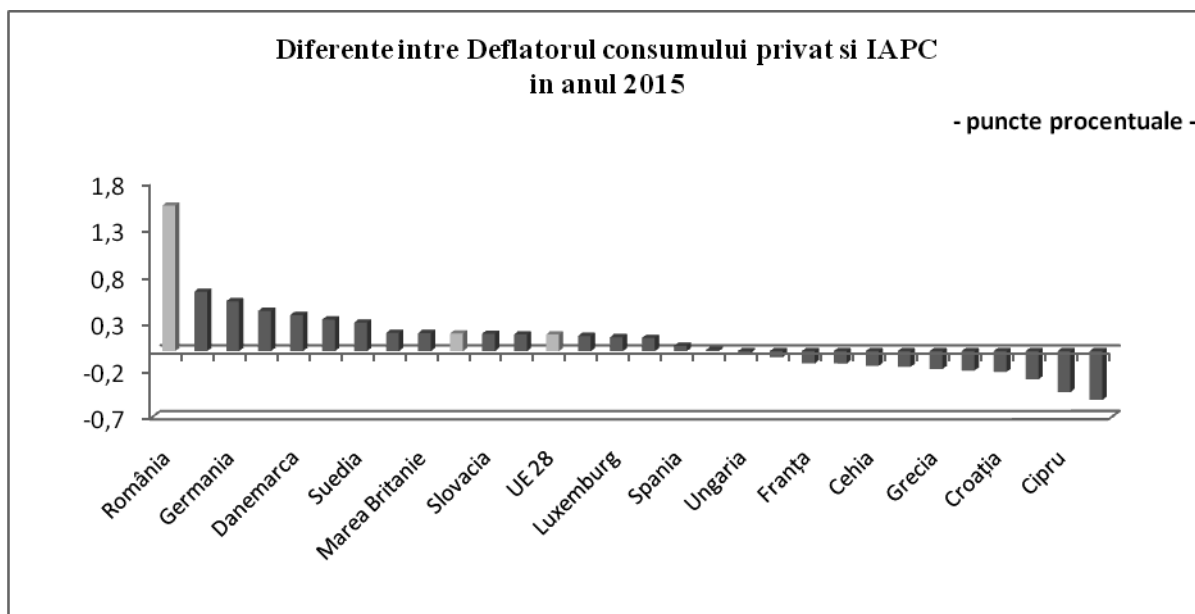

Figura nr. 3 **Diferențe între Deflatorul consumului privat și IAPC în anul 2015**

Totodată, trebuie subliniat faptul că în România diferența de 1,6 puncte procentuale între deflatorul consumului privat și IAPC s-a datorat creșterii cu 1,2% a deflatorului, în timp ce IAPC s-a redus cu 0,4%. Această situație se mai regăsește și în cazul Finlandei, dar amplitudinea este mult mai mică (deflatorul consumului privat a fost de 0,2%, iar IAPC -0,2%).

În restul statelor membre, apropierea dintre valorile deflatorului consumului privat și IAPC au condus la diferențe mici între cei doi indicatori analizați. De exemplu, în cazul Irlandei s-a înregistrat o diferență de 0,6 puncte procentuale în condițiile unui IAPC de zero. La polul opus se situează Polonia cu o diferență de -0,5 puncte procentuale în baza unui deflator al consumului privat de -1,2% și a unui IAPC de -0,7%.

Date fiind variațiile individuale ale deflatorului consumului privat și IAPC în statele membre, la nivelul UE28, cât și în zona euro, diferența a fost de 0,2 puncte procentuale.